

Materiál na rokovanie
Mestského zastupiteľstva
hlavného mesta SR Bratislavy
dňa **25.10.2012**

Správa o realizácii participatívneho rozpočtu

Predkladateľ:

Milan Ftáčnik
primátor

Zodpovedný:

Ing. Marián Miškanin, PhD.
riaditeľ kancelárie primátora

Spracovateľ:

Ing. Michal Feik
poradca primátora

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia
2. Správa o realizácii participatívneho rozpočtu
3. Výsledky verejného zvažovania projektov na rok 2012
4. Priority na rok 2013
5. Anotácie participatívnych projektov na rok 2012
6. Fotografická príloha
7. Uznesenie MsR č. 657/2012 zo dňa 11. 10. 2012.

Návrh uznesenia

Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy po prerokovaní materiálu

schvaľuje

Správu o realizácii Participatívneho rozpočtu.

1. Správa o realizácii participatívneho rozpočtu

1.1 Čo je to participatívny rozpočet

Participatívny rozpočet umožňuje obyvateľom mesta podieľať sa na tvorbe a spolurozhodovať o použití časti mestských financií. Občania tak nielen volia poslancov mestského zastupiteľstva, ale sú priamo vtiahnutí do procesu rozhodovania o prioritách týkajúcich sa svojho mesta či mestskej štvrte.

Myšlienka participatívneho rozpočtu vznikla v brazílskom meste Porto Alegre v 80-tych rokoch 20. storočia v dôsledku dlhodobého sociálno-historického vývoja vplývajúceho na politiku v mestách, počas ktorej dochádzalo k čoraz hlbšej exklúzii celých skupín obyvateľstva, predovšetkým sociálnej. Ruka v ruke s tým sa prirodzene zhoršovali celkové podmienky života v meste, či už ide o kriminalitu, gentrifikáciu, likvidáciu občianskych zariadení, zelene, údržbu infraštruktúry a vzťah k histórii.

Participatívny rozpočet v zásade znamená:

- vytváranie nového vzťahu medzi zastupiteľstvami a občanmi, čo v praxi znamená formovanie novej, demokratickejšej formy riadenia a rozhodovania,
- zvyšovanie záujmu o veci verejné,
- podporovanie aktívneho občianskeho prístupu,
- presmerovanie verejných zdrojov v prospech najpostihnutejších a na projekty, ktoré sú prioritou pre samotných obyvateľov mesta,
- opätovné obnovovanie narušených sociálnych väzieb,
- postupné zvyšovanie transparentnosti mestskej správy, odstraňovanie korupcie a vonkajších vplyvov, ktoré sú v rozpore so záujmami obyvateľov, na rozvoj mesta.

Participatívny rozpočet sa dnes úspešne uplatňuje aj v mnohých európskych mestách (Francúzsko, Nemecko, Španielsko, Anglicko, Holandsko...). Formy participatívneho rozpočtu sa prípad od prípadu menia podľa toho, aké sú domáce právne podmienky, aké sú potreby a aký je tlak verejnosti.

1.2 Participatívny rozpočet v Bratislave

Bratislava je prvé mesto na Slovensku, ktoré v roku 2011 spustilo pilotný projekt participatívneho rozpočtu, do ktorého sa môže zapojiť každý obyvateľ nášho mesta. Na pilotný projekt bolo vyčlenených 15 tisíc eur, ktoré mesto získalo sponzorsky.

Na rok 2012 bolo na participatívny rozpočet v mestskom rozpočte vyčlenených 30 tisíc eur.

Posilniť otvorenosť, transparentnosť a efektívnosť samosprávy, viac informovať občanov, diskutovať s nimi a zvýšiť ich spoluúčasť na rozhodovaní je súčasťou Priorít Bratislavy na roky 2011-2014, ktoré schválilo Mestské zastupiteľstvo v máji 2011. V rámci nich má Bratislava záujem pripravovať rozpočet mesta za spoluúčasti občanov, t.j. zaviesť participatívny rozpočet.

Realizáciu participatívnych projektov zabezpečuje mesto Bratislava v spolupráci s aktívnymi občanmi. Všetky obstarávania, objednávky a nákupy tovarov a služieb realizuje mesto v súlade s pravidlami a legislatívou o obstarávaní.

1.3 Projekty v roku 2011

Pilotný projekt bol realizovaný v spolupráci s občianskym združením Utopia a mestskej samosprávou. Projekt sa oficiálne začal v júli roku 2011 tlačovou konferenciou primátora Bratislavy Milana Ftáčnika a zástupcov OZ Utopia. Za štyri mesiace sa uskutočnila séria šiestich verejných prezentácií a niekoľko desiatok stretnutí tematických komunít.

Do pilotného projektu sa aktívne zapojilo približne 200 občanov, ktorí sformovali základy piatich tematických participatívnych komunít (doprava, zdravé mesto, seniori, juniori a kultúra). Tie tvoria základnú stavebnú jednotku v procese rozhodovania o rozdelení prostriedkov rozpočtu samotnými občanmi. V každej z nich diskutovali o kľúčových problémoch mesta a spracovali niekoľko projektov. Nakoniec každá komunita vybrala dva projekty a dvoch delegátov, ktorí projekty prezentovali a obhajovali na záverečnom stretnutí s delegátmi z ostatných komunít.

Z desiatich projektov, ktoré do záverečného výberu poslali komunity, nakoniec po dlhom zvažovaní získalo prostriedky na realizáciu sedem. Niektoré nezískali celú sumu, ktorú pôvodne požadovali. Zo sumy 15-tisíc euro získali prostriedky nasledujúce projekty: Zelená hliadka, Sadaj na bike, Bike2work, Osadenie pamätných tabúľ pre významných Bratislavčanov a Bratislavčanky, Plavárne pre Bratislavčanov, Komunitné centrum generácií (senior – junior) a Krízová linka pomoci. V súčasnosti prebieha realizácia týchto projektov – Magistrát Hlavného mesta SR obstaráva tovary a služby, o ktorých rozhodli občania.

2. Výsledky verejného zvažovania na rok 2012

2.1 Príprava priorít

Prvý ročník participatívneho rozpočtu (PR) v Bratislave prebiehal v období od apríla do júla 2012. Občania a občianky na pravidelných stretnutiach jednotlivých komunít PR podávali návrhy na zlepšenie mestského priestoru alebo služieb mesta, diskutovali o prioritách komunít a nakoniec na ich základe vypracovali projekty, ktoré sa uchádzali o prostriedky z mestského rozpočtu. Zapojiť do činnosti ktorejkoľvek z komunít sa mohol ktokoľvek, kto mal záujem. Participovať na rozhodovaní o prostriedkoch z mestského rozpočtu bolo možné aj inými spôsobmi. Po celý čas prebiehala Burza nápadov, anketa, ktorej cieľom bolo pozbierať čo najviac kritických podnetov a návrhov na ich riešenie od obyvateľov a obyvateľiek Bratislavy na uliciach, verejných akciách alebo na internete na stránke pr.bratislava.sk. Okrem toho prebehlo niekoľko verejných diskusných fór, na ktorých sa rovnako dalo vyjadriť k rozpočtu a prioritám mesta. Občania a občianky mali celú dobu možnosť zapojiť sa do elektronických diskusií na stránke pr.bratislava.sk, na ktorej sú zverejňované výstupy práce v participatívnych komunitách a na verejných zhromaždeniach. 21. júna 2012 sa v Kultúrnom centre Dunaj uskutočnila verejná prezentácia projektov pripravených na základe všetkých podnetov a verejných diskusií v rámci participatívneho rozpočtu pre rok 2012. Po prezentácii sa občania a občianky znova vyjadrovali k projektom a prioritám participatívnych komunít a diskutovali o nich. Rozhodnutie o tom, ktoré projekty získajú podporu z mestského rozpočtu, je výsledkom verejného zvažovania delegátov komunít na zhromaždení z 28. júna 2012 a verejného hlasovania prebiehajúceho do 22. júla 2012. Od 1. do 21. júla prebiehalo aj verejné elektronické hlasovanie cez internet. Do procesu tvorby participatívneho rozpočtu na rok 2012 sa zapojilo rôznou formou približne 800 aktívnych obyvateľov.

2.2 Priebeh verejného zvažovania

Na úvod sa účastníci a účastníčky oboznámili s programom verejného zvažovania a jeho úlohou v procese PR. Následne začala diskusia o kritériách, podľa ktorých sa budú prezentovať a hodnotiť jednotlivé projekty nominované participatívnymi komunitami. Zhromaždenie sa zhodlo na týchto štyroch kritériách:

- veľkosť cieľovej skupiny a dopad a ňu;
- zapojenie participatívnych komunít a aktivizácia obyvateľov;
- efektívnosť využitia financií;
- prínos projektu pre Participatívny rozpočet.

Verejné zvažovanie pokračovalo predstavením jednotlivých projektov, po ktorom o nich účastníci a účastníčky zhromaždenia diskutovali a začali hodnotiť projekty. Na základe hodnotenia vzniklo poradie projektov. V záverečnej fáze diskusie zhromaždenie hľadalo možnosti ako znížiť náklady na projekty bez toho, aby stratili svoj zmysel a stali sa nerealizovateľnými a podporiť ich tak čo najviac. Zvažovanie ukončila reflexia celého procesu a náčrt podoby ďalšieho ročníka PR. K výsledkom verejného zvažovania sa pričítali výsledky verejného hlasovania, pričom váha verejného zvažovania tvorí 90 percent a hlasovania 10 percent výsledku. Vo verejnom hlasovaní bolo odovzdaných 628 hlasov.

2.3 Celkový výsledok participatívneho rozpočtu pre Bratislavu za rok 2012

Názov projektu	Verejné zvažovanie – počet bodov	Percento	Verejné hlasovanie – počet hlasov	Percento	Spolu percent	Pridelená suma - euro
<u>Kultúrne a komunitné centrum ZORA</u>	58	5,97	152	2,37	8,34	13000
<u>Komunitné záhrady v Bratislave</u>	66	6,8	70	1,09	7,89	2375
<u>Komunitné centrum generácií (KCG) II.</u>	68	7	34	0,53	7,53	5400
<u>Cyklokuchyňa rozbicykluje Bratislavu</u>	65	6,69	19	0,3	6,99	1400
<u>Zelená hliadka II</u>	65	6,69	19	0,3	6,99	3200
<u>Marketing PR a KCG</u>	61	6,28	12	0,19	6,47	1700
<u>Kompostovanie</u>	54	5,56	38	0,59	6,15	2000

Zodpovedné spolužitie so psami v meste	54	5,56	36	0,56	6,12	900
SPOLU						30 000

3. Priority a alokácie na rok 2013

Od septembra 2012 začali prebiehať verejné fóra jednotlivých participatívnych komunit (seniori, juniori, zelené mesto, open data, doprava), ktorých cieľom je pripraviť návrh priorít na rok 2013 ako aj návrh konkrétnych participatívnych projektov (alokácií). Návrhy budú odsúhlasené 8.11.2012 na verejnom zvažovaní a doručené Magistrátu Hlavného mesta SR ako aj poslancom Mestského zastupiteľstva na zapracovanie do rozpočtu na rok 2013.

3.1 Kalendár aktivít

- Október – návrhy participatívnych alokácií (projektov)
- Október – návrhy priorít
- 29.10. - uzávierka predkladania participatívnych alokácií a priorít
- 30.10. - verejná prezentácia projektov
- 31.10. - 8.11. elektronické hlasovanie na pr.bratislava.sk
- 8.11. - verejné zvažovanie
- November – predloženie návrhov poslancom Mestského zastupiteľstva
- December – schválenie mestského rozpočtu so zapracovaním návrhov občanov

4. Anotácie participatívnych projektov

Zoznam obsahuje schválené alokácie (projekty) na rok 2012

Kultúrne a komunitné centrum ZORA

Projekt multifunkčného Kultúrneho a komunitného centra ZORA (ďalej len KCZ) v bratislavskej Trnávke je výsledkom dlhodobej absencie podobného zariadenia v tejto časti mesta ako aj jej širšom okolí, a taktiež snahou o využitie nepoužívaného mestského objektu pre verejnú kultúrno-vzdelávaciu činnosť a oddych. Pre tento účel bol vytvorený zámer využiť priestory opusteného kina ZORA na Okružnej ulici č. 1, ktoré je uzatvorené od roku 2005, avšak vo veľmi dobrom stave a stále vo vlastníctve mesta Bratislava. Súčasťou objektu je aj dostatočne veľký oplotený pozemok, ktorý by mohol poslúžiť pre výstavbu detského ihriska a menšieho parku s charakterom meditačnej/zenovej záhrady, ktorá by bola v Bratislave pravdepodobne prvá svojho druhu.

Komunitné záhrady v Bratislave

Projekt komunitných záhrad je zameraný na vytvorenie spoločného priestoru, na ktorom môže vzniknutá komunita realizovať aktivity súvisiace s pestovaním plodín v mestskom prostredí. Zámerom je vytvoriť takýto priestor a poskytnúť potrebné know-how k jeho úspešnému využitiu. Primárne sa jedná o ekologický spôsob pestovania, ktorý rešpektuje potreby na zdravý život rastlín a ľudí. Na takomto trvale udržateľnom základe bude komunita umožňovať rozvoj spolupráce medzi ľuďmi, ktorí sú v normálnych podmienkach navzájom izolovaní. Metaforicky sa jedná o zaplnenie nevyužitého miesta, ktoré takto dostane nový význam a nadobudne značnú pridanú hodnotu.

Komunitné centrum generácií II

Zámerom je vytvoriť priestor a podmienky pre aktivizáciu občanov viacerých generácií a umožniť im vzájomné zblížovanie, pochopenie rolí v spoločnosti, ktoré majú vyústiť do vzájomnej spolupráce a spoluprácu pri programovaní spoločenských vízií a ich presadzovaní do života. Stály priestor s podmienkami pre spoluprácu generácií a komunít v meste umožní podnety a návrhy potrieb spoločne identifikovať, riešiť a prehlbovať vplyv na zlepšenie kvality života obyvateľov mesta. Nedostatočnú kapacitu úradných inštitúcií (ľudský faktor) a zaostávanie, pomalšiu reakciu v zabezpečovaní služieb (oproti skutočným potrebám) pre obyvateľov Bratislavy je potrebné vykompenzovať aj mobilizáciou vnútorných zdrojov – občianskou participáciou, ktorú treba rozvíjať a rozširovať aj formou osvedy a koordinácie občianskych aktivít.

Cyklokuchyňa rozbicykuje Bratislavu

Projekt „Cyklokuchyňa rozbicykuje Bratislavu“ je projekt, ktorého cieľom je rozbicyklovať Bratislavu prostredníctvom recyklácie starých, nechcených alebo vyhodенých bicyklov, ktorých sa predchádzajúci majitelia vzdali. Prostredníctvom pripravovaných verejných akcií spojených s dražbou bicyklov, príjemným posedením pri káve a hudbe chceme priblížiť širokej verejnosti bicykel ako cenovo dostupný, lacný, rýchly a efektívny dopravný prostriedok. Používatelia starších bicyklov sa ale občas stretnú s množstvom porúch a problémov. Z toho dôvodu je súčasťou projektu aj nákup zväčšenej techniky, náradia. Cyklokuchyňa bude spolu so všetkým zakúpeným náradím „variť“ bicykle pre svojich nových majiteľov na pripravovaných verejných akciách a robiť edukatívne workshopy.

Zelená hliadka II

Projekt Zelená hliadka II je priamym pokračovateľom projektu Zelená hliadka, v rámci ktorého sa zakúpil materiál využívaný na boj s odpadom v uliciach Bratislavy a nelegálnym skládkam odpadu na území mesta. Tento projekt nadväzuje na tento úspešný koncept zakúpením nového materiálu umožňujúci rozšíriť aktivity, ktoré môžu občania v rámci neho realizovať, o kosenie trávnatých porastov či úpravu verejných sídliskových záhrad. Od tohto si projekt sľubuje zvýšenie občianskej participácie na území mesta v prospech zvyšovania kvality spoločných verejných priestorov. Hlavnou aktivitou projektu je vytvorenie interaktívneho portálu, ktorého jadrom bude "sklad nástrojov", z ktorého si môžu rôzne formálne i neformálne občianske iniciatívy zapožičať nástroje na realizáciu verejnoprospešných aktivít na území mesta. Zároveň bude portál vytvárať priestor na mapovanie aktivít, v rámci ktorých sa zapožičané nástroje využijú, a virtuálny priestor

dostupný pre miestne iniciatívy. Súčasťou projektu je len materiál, ktorý musí byť zakúpený spolu s čiastkou určenou na propagáciu tejto služby.

Marketing Participatívneho rozpočtu a Komunitného centra generácií

Zámerom je vytvoriť intenzívne propagovanie PR a KCG, oboznamovanie, šírenie povedomia a informovanie ostatných ľudí o možnostiach participácie. A to prostredníctvom vytvorenia všeobecných a špeciálnych farebných plagátov, čiernobielych letákov a farebných žurnálov a ďalšími aktivitami. Ďalším aktívnejším spôsobom propagácie je organizovanie prednášok na tému PR so študentmi na stredných školách v rámci hodín náuky o spoločnosti. Prednáška bude pozostávať z teoretického oboznámenia a praktického vyskúšania si projektovania. Na záver im budú k dispozícii propagačné materiály s kontaktnými informáciami. Okrem toho bude vyhlásená súťaž pre vytvorenie najlepšieho projektu od mladých ľudí/študentov. V spolupráci so združením Indymedia, o. z. sa bude vytvárať časť dokumentaristiky a spravovania mediálneho priestoru a správy sociálnej siete, ktorá má napomáhať informovaniu o dianí v participatívnych komunitách.

Kompostovanie

Vytvoríme modelové kompostoviská na využitie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (BRKO) a zníženie množstva netriedeného komunálneho odpadu. Komunitné kompostovisko bude slúžiť všetkým záujemcom o kompostovanie vo vybranej lokalite. Miesto bude vybraté podľa počtu záujemcov, participácie - zapojenia občanov ako kompostmajstrov / kompostmajsteriek alebo triediacich ľudí a vybavenosti i dostupnosti miesta. Ukážkové bytové kompostovisko umiestnime v priestoroch Komunitného centra Generácií v budove YMCA na Karpatskej ulici. Pri výstavbe kompostovísk budeme dbať na znovupoužitie starých materiálov a nákup materiálov od miestnych subjektov, ako aj ekologickú stránku projektu. Zabezpečíme letáky a brožúry, ktoré si budú môcť záujemcovia pozrieť a zapožičať pri obhliadke kompostovísk. Modelové kompostoviská poslúžia na získanie skúseností a inšpiráciu pre ďalších záujemcov o komunitné i individuálne kompostovanie v Bratislave a okolí. Obyvatelia Bratislavy, ktorí budú mať záujem vybudovať kompostovisko vo svojej komunite / byte / okolí, budú môcť získať informácie z informačných panelov, umiestnených pri kompostoviskách, prípadne skonzultovať svoj zámer s občanmi zapojenými do projektu.

Zodpovedné spolužitie so psami v meste

Projekt je zameraný na vzdelávanie v oblasti kynológie a venuje sa primárne otázkam zodpovedného a pozitívneho spolužitia ľudí a psov v súčasnom mestskom prostredí. Problematike spolužitia ľudí a psov sa zatiaľ nevenuje dostatočná pozornosť a to i napriek tomu, že počet psov, ktoré žijú s ľuďmi v spoločných domácnostiach sa stále zvyšuje. Cieľom projektu je preto poskytnúť prístupnou formou kvalifikované informácie o tom, čo všetko zahŕňa spolužitie so psom, informovať ľudí (súčasných či budúcich majiteľov a majiteľky psov, ako aj širokú verejnosť, predovšetkým deti a mládež) o základoch interakcie so psami (vlastnými alebo cudzími) a šíriť informácie o zodpovednom prístupe k vlastneniu psov.

5. Fotografická príloha

5.1 Kultúrne a komunitné centrum ZORA

Vyčistenie exteriéru budovy, vynesenie odpadu, rekonštrukcia vodovodných sietí, revízia elektriny, výmena radiátorov, búracie práce, oprava poškodených murív a stien.

5.2 Zelená hliadka

Zelená hliadka je projekt, kde množstvo dobrovoľníkov pomáha čistiť mesto od nelegálnych skládok. Za tento rok Zelená hliadka počas 57 akcií za tento rok vyzbierala už 1668 vriec odpadu za pomoci 477 dobrovoľníkov. Obyvatelia v rámci participatívneho rozpočtu rozhodli, že časť prostriedkov použijú na nákup náradia. Tento rok má byť v rámci participatívneho rozpočtu zrealizovaná okrem iného aj interaktívna internetová stránka.

Uznesenie č. 657/2012

zo dňa 11. 10. 2012

Mestská rada po prerokovaní materiálu

odporúča

Mestskému zastupiteľstvu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy
schváliť materiál „Správa o realizácii Participatívneho rozpočtu“.

- - -